Otázka: Veřejná správa

Předmět: Správní právo, společenské vědy

Přidal(a): Prokop Čadek

Pojem

- Se rozumí činnost, tj. spravování, nebo se jí rozumí instituce, které správu vykonávají.

V pozitivní pojetí:

Jde o popis jevů, které lze pokládat za správní činnost.

V negativním pojetí:

Jde o činnost, která není činností zákonodárnou, soudní nebo výkonnou (vládou).

Členění

- **Státní správa** – tu tvoří: úřední a místní (územní) správa
- **Samospráva** – ta se rozpadá na: územní a zájmovou

Státní správa

- Je částí veřejné správy, při níž stát prosazuje své zájmy a nehodlá je z důvodů závažnosti společenských vztahů předat samosprávě
- Uskutečňuje se jí výkonná moc státu

Vykazuje tyto znaky:

- Podzákonný
- Výkonný
- Nařizovací

Charakteristické pro státní správy je, že při realizaci svých úkolů a činnosti nejčastěji používá správní metodu, ta se vyznačuje nerovností subjektů, kdy je správně právní vztah vztahem nadřazenosti a podřazenosti.

Nerovnost vyplývá z toho, že správa je vykonávána jménem státu v jho zájmu, směřuje vůči adresátům, kteří jsou nuceni se tomuto působení podřídit.

Činnost státní správy:

Vykonávají orgány státní správy – správní orgány jejich jménem jednají a vystupují úřední osoby, ty plní úkoly státní správy, tedy vykonávají úřední činnost

Správní orgány lze podle obsahu věcné působnosti dělit na:

- Se všeobecnou působností (vláda)
- S dílčí působností (ministerstva, speciální úřady)

Podle složení je lze dělit na:

- Kolegiální (vláda)
- Monouratické (s jedním vedoucím/ministrem)

Ústřední orgány státní správy

Postavení je upraveno z. č. 3/1964, kompetenční zákon

- Vrcholným ústředním orgánem státní správy je vláda
- Na jednotlivých úsecích působí ministerstva, v jejichž čele stojí člen vlády
- Další ústřední orgány státní správy, v jejichž čele stojí předseda (ČSÚ, ČBÚ, Úřad průmyslového vlastnictví, NBÚ…)

Vláda

Ministerstvo

Správa společností není výlučnou záležitostí orgánů státu, dochází ke stále většímu podílu samosprávy na společném řízení a rozhodování.

To se projevuje zejména na územní úrovni, kde se na státní správě podílejí samosprávné svazy, reprezentované obcemi (nejnižší územní správní jednotky a kraje – vyšší územní správní jednotky).

Územní (místní) státní správa

Dělí se na:

1. Územní správa se všeobecnou působností (obce a kraje)
2. Územní správu specializovanou – specializované správní orgány s územní působností, které řídí ministerstva nebo jiné úřední orgány státní správy (FU, USZ)

Tvoří ji nebo se na ni podílejí:

- Krajské úřady (dle zákona o krajích atp.)

Obecní úřady (evidence obyvatel, požární ochrana, ochrana veřejného pořádku dle zákona o obcích)

Pověřené obecní úřady (dle zákona přenesenou působnost vykonávají i v dalších obcích)

- Obecní úřady s rozšířenou působností (dle zákona vykonávají státní správu ve stanoveném územním obvodu)
- Újezdní úřady (2 na Moravě, 33 v Čechách)
- Specializované územní úřady

Specializované orgány státní správy:

Specializují se na některý úsek státní správy:

- Krajská ředitelství policie
- Velitelství územní obrany a územní vojenské správy
- Inspektoráty Českého úřadu bezpečnostní práce
- Celní ředitelství a celní úřady
- Úřady práce, finanční úřady apod.

Samospráva

V ČR se uplatňuje smíšený princip samosprávy, kdy na místní úrovni (na úrovni obcí) vykonává společně, tj. stejnými orgány samospráva i státní správa.

Samospráva – obecná charakteristika

Obce i kraje – územní společenství občanů, které mají právo na samosprávu, jsou spravovány zastupitelstvem, každá obec je vždy součástí některého kraje, vytvořit nebo zrušit kraj lze jen ústavním zákonem.

Jsou veřejnoprávní korporace, mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle rozpočtu.

- Stát může zasahovat do činnosti obce či kraje jen podle zákona
- Členové zastupitelstev jsou vedeni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, na 4 roky
- Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy (pokud to zákon nesvěřuje kraji)
- Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen, stanoví-li to zákon
- Vedle územní samosprávy existuje i samospráva zájmová (profesní) = profesní komory
- Profesní komory jsou veřejnoprávní korporace zájmového charakteru, sdružují FO k výkonu některých povolání členství v nich je povinné, neboť určité povolání může vykonávat jen člen profesní komory. Zřízeny jsou zákonem.

Existují tyto profesní komory:

- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Česká lékařská komora
- Česká stomatologická komora
- České advokátní komora
- Komora veterinárních lékařů ČR

Profesní komory

Uskutečňují veřejnou správu tím, že:

- Ověřují splnění veřejnoprávních podmínek činnosti v daném oboru
- Vedou příslušnou evidenci
- Organizují další vzdělání svých členů
- Spolupracují s odbornými institucemi doma i v zahraničí
- Prosazují zájmy svých členů

Úkoly

- Vrchnostensky, tj. nadřazeně zasahovat a zajišťovat
- Něco ve veřejném zájmu svým jednání zabezpečovat či obstarat
- Přitom nejde o hospodářskou výdělečnou činnost
- Úkoly se mění podle vývoje společnosti, jsou označovány jako veřejný zájem nebo státní úkoly, které lze dělit na – vnitřní správu, bezpečnost a pořádek, soc. věci, zdravotnictví, školství, ochrana životního prostředí, kultura apod.

Znaky

- **Podzákonný znak** – činnost státní správy je vázána na zákony, státní správa nesmí překročit mez příslušného zákona nebo jiného obecně závazného právního předpisu.
- **Výkonný znak** – orgán státní správy provádí, prakticky uplatňuje zákony a jiné právní předpisy formami stanovenými právním úřadem.
- **Nařizovací znak** – činnost, která se projevuje vůči jejím adresátům (FO, PO), která souvisí se státně mocenským přikazováním, zákazem, povolením, přičemž výsledkem činnosti státní správy může být vydání individuálních správních aktů, provádění opatření, použití státního donucení

Charakteristika územní a zájmové samosprávy

Územní – Územní samospráva je prostorově vymezený funkční celek, který je nadán právem sám rozhodovat o svých záležitostech. Příkladem jsou **Obce** jako základní územní samosprávné celky a **kraje** jako vyšší územní samosprávné celky. Jejich právo je zakotveno v Ústavě (hlava první: čl. 8, hlava sedmá: čl. 99–105) a také v zákoně o obcích a o krajích. Samosprávné celky vytvářejí vlastní orgány, jejichž prostřednictvím je výkon samosprávy uskutečňován. Územní samospráva může vydávat podzákonné právní předpisy.

(přijímání a výdej darů, vydávání obecně závazných vyhlášek,

Jedná se o samosprávu v obcích a krajích v samostatné působnosti.

Zájmová – právo na samostatné rozhodování o vlastních záležitostech může být svěřeno i subjektům, které spojuje určitý společný zájem. V takovém případě se jedná o zájmovou či profesní samosprávu.

- a) komory
- b) sdružení občanů – Sokol Junák, svaz rybářů, svaz hasičů

Příkladem mohou být Česká advokátní komora, Exekutorská komora České republiky, Notářská komora České republiky, Česká lékařská komora, Česká lékárnická komora či Česká stomatologická komora. Za zájmovou samosprávou je třeba považovat i školní samosprávu, jejímž prostřednictví se na řízení školy podílejí žáci a jejich rodiče.